

S. Sayısı : 107

Memurin kanununun bazı maddeleri ile 1777 sayılı kanunun 3 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Memurin kanunu muvakkat encümeni mazbatası (1/201)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/1517

19-V-1936

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

788 sayılı memurin kanununun bazı maddeleri ile buna müzeyyel olan 1777 sayılı kanunun 3 ncü maddesinin tadili hakkında Maliye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 13 - V - 1935 te Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

İ. İnönü

Esbabı mucibe lâyihası

Memurlara müteallik muamelâtın genel bir şekilde kontrolunu temin için ordudan mada bilâmun Devlet memurlarından (A) serisine dahil olanlara aid sicillerin birer suretinin Başvekâlette toplanması ve bu memurlar hakkında dairelerinde yürütülecek vukuatın derhal ve muntazaman Başvekâlette tesis edilecek umumî sicil dairesine bildirilmesi ve (A, B) serilerine dahil tayinleri merkeze aid bütün memurların sicillerinin vekâlet veya dairelerinde bulunması, ücretle müstahdem memurların da maaşlı memurlar gibi sicillerinin tutulması, vekâletlerce her sene memurların kıdemlerini gösteren tablolar neşredilmesi muvafık görülmüştür. Vazifelerindeki gayret ve muvaffakiyetlerinden dolayı memurlara verilen takdimnamelerin kıdeme ve filî hizmete müessir olmaması, ancak kıdemleri müsavi olan memurların terfiinde takdimnamelerin ruhan hakkı bahşetmesi zarurî bulunmuştur.

Kanunî ve idarî bir takım sebeblerle vekâlet emrine alınan memurlara verilmekte olan açık maaşlarının yekûnu epi kabarık bulunduğundan ve tekrar tazvifleri caiz ve hizmetlerinden istifade memul olanların tesbiti ile birleştirilmeleri için bir iki senelik zaman kâfi geleceğinden vekâlet emrine alınan memurlardan hizmetleri müddetine göre bir veya iki sene içinde tekrar memuriyete tayin edilmeyenler hakkında tekaüd kanununa göre muamele yapılması icap etmektedir.

Muayyen müddet mecburî hizmet yapmak üzere Devlet hesabına yurтта veya ecebi memleketlerde tahsillerini ikmal edenlerin tahsillerini bitirip yurda döndükleri ve müracaat ettikleri tarihten itibaren üç ay zarfında vazife vermiyenlerin hizmet mecburiyetlerinden varestede kalmaları, bilgi ve ihtisaslarından istifade etmek maksadile Devletçe mühim fedakârlıklar yapılarak ecebi memleketlerde okutturulan bir kısım gençlere, dönüşlerinde ya intisab edecekleri daire kadrosunda açık yer bulunmaması sebebiyle üç ay içinde tayin edilememeleri veyahud her hangi bir şekilde üç ay içinde kendilerine vazife teklif edilmemesi yüzünden hizmet mecburiyetlerinden kurtulmak imkânını vermekte ve Devletin bunları yerleştirmek için yaptığı fedakârlıklar boşa gitmekte bulunduğundan, Devlet hesabına yurтта ve ecebi memleketlerde tahsillerini bitirenlerin tahsillerini bitirdikleri ve yurda döndükleri tarihten itibaren bir yıl zarfında kendilerine teklif edilecek vazii-

feyi kabule mecbur tutulmaları ve ancak bir yıl içinde vazife verilmiyenlerin hizmet mükellefiyetinden varestede kalmaları ve bu gibilerden banka, imtiyazlı şirket veya hususî her hangi bir müessesede iş istedikleri zaman mecburî hizmetlerini ifa ettiklerini veya muayyen müddet içinde vazife verilmediğinden dolayı bu mükellefiyetten kurtulmuş olduklarını bildiren bir vesika göstermekle mükellef tutulmaları ve bu şekilde vesika göstermiyenleri istihdam eden müesseselerin, Devletin bu uğurda yaptığı masrafları tazmin ile mükellef tutulmaları lüzumlu bulunmuştur. İlişik olarak sunulan lâyiha yukarıda arz edilen esasların hükme bağlanması için tanzim edilmiştir.

Memurin kanunu muvakkat encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Memurin K. M. Encümeni

Karar No. 2

Esas No. 1/201

29 - I - 1936

Yüksek Reisliğe

Memurin kanunile ona ekli 1777 numaralı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun lâyihası ve gerektiren sebepleri Başvekâletain 16 Mayıs 1935 tarihli ve 1517 numaralı tezkeresile encümenimize havale olunmakla Başvekâlet müsteşarı ve Maliye vekâleti kanunlar kalemi müdürü hazır olduğu halde okundu ve görüşüldü.

Memurin kanununun esasını tetkik ve tadil etmek üzere bir kaç senedenberi çalışan teknik komisyonun vermek üzere bulunduğu proje ile birlikte Devlet memurlarına aid bütün hak ve vecibeleri toplayan kanunun bir küll halinde çıkarılması maksadile lâyihanın tehiri düşünülmüşse de vekâletlerin müsteşarlarından toplanmış olan heyetin tetkikleri neticesi hazırlanan bu lâyihanın bazı mühim ve müstacel ihtiyaçları karşılığında anlaşılacak esas itibarile kabulü muvafık görülmüştür.

Birinci madde ile istenilen değişiklik (A) serisine dahil memurların sicillerinin birer suretinin Başvekâlette bulunması ve daimî ücretli memurlar için de sicil tutulması ve kıdem cetvellerinin neşri cihetidir.

Encümenimiz bu isteği muvafık görerek diğer hükümlerle iltibasa mahal bırakmamak maksadile maddeyi daha açık şekilde yazmış ve şimdilik vazifesi yalnız (A) serisine dahil memurların vekâlet ve umum müdürlüklerden gönderilecek sicil suretlerini kayid ve hıfz etmekten ibaret olacak olan Başvekâletteki teşkilâtın umum müdürlük olmasını zaid görmüş Başvekâlet müsteşarile

de mutabık kalmarak bir kalem teşkilât ile iktifa edilmiştir.

Tercümei hallerin muayyen olan müddet zarfında verilmesi ve bunların vaktinde sicille geçirilmesini temin için de Encümence bir hüküm ilâve olunmuştur.

İkinci madde; bazı kelime ilâvesile aynen kabul olunmuştur.

Üçüncü madde; vekâlet emrine alman memurların açık maaşlarına aid müddetlerin eksiltilmelerine dair olup hizmetleri on beş seneden aşağı olanların bir sene ve on beş seneden yukarı olanların iki sene müddetle açık maaş almaları ve bu müddetler zarfında yeni bir hizmete tayin olunmadıkları takdirde mecburî olarak tekaüd kanunu hükmününün tatbiki istenilmektedir.

Encümen bu hükmü muhtelif sebeplerle yerinde bulmamıştır. Memurun vekâlet emrine alınması her zaman ceza mahiyetinde olmayıp meselâ sefirlerle idare âmirlerinin, müsteşar ve daire müdürlerinin siyasi veya idari mülâhazalarla muvakkaten vekâlet emrine alınmak zarureti olduğu gibi teşkilât kanunlarının değiştirilmesi ve filî kadroların tenkisi gibi hallerde bir ve iki sene gibi kısa bir zamanda derecesine muadil hizmet bulunamadığı takdirde dahi olgun memurları vaktinden evvel hizmetten uzaklaştırarak hem Devlete mahrumiyet ve külfet tahmiline ve hem de bu memurların nisbeten mağdur olmalarına sebep verileceği mülâhaza edilmiştir. Diğer taraftan uzun senelerden beri açıkta bulunduğu halde tekaüdlüğünü istemeyen veya tekaüd müd-

detini doldurmamış olduğu halde dairelerce her hangi bir ciddî sebeble hizmet verilmeyen memurların vaziyetleri de nazara alınarak işe bir şekil verilmesi muvafık görülmüştür.

Bu suretle açık maaş verilmesine dair olan bir ve iki sene müddete birer sene daha ilâvesile hizmeti on beş seneden aşağı olanlara iki sene ve on beş seneden yukarı olanlara üç sene müddetle açık maaş verilmesi ve tekaüd kanununun tatbik mecburiyeti de açık maaş müddetine maaşsız olarak bir misil daha ilâvesile, yani vekâlet emrine alındıkları tarihten itibaren hizmeti on beş seneye kadar olanların dört, ve hizmeti on beşten yukarı olanların altı sene geçtikten sonra tekaüd kanunu hükümlerinin mecburî olarak tatbiki tenzih edilmiş ve memurun mecburî hizmet veya muhakeme altına alınmak gibi sebebler olmamak şartile kendi arzusu üzerine bu müdedti beklemeksizin tekaüd kanununun tatbikını istemek hakkı kabul edilmiştir.

Her hangi sebeble olursa olsun mecburî hizmet hakkındaki kanunun hükmü de mahfuz tutulmuş ve bu esaslara göre madde yeniden yazılmıştır.

Dördüncü madde; kanunlara göre mecburî hizmete tâbi tutulan gençlerin tahsillerini ikmal-

den sonra üç ay zarfında bir memuriyete tayin olunmadıkları takdirde mecburî hizmetin sakıt olacağına dair hükmün bir seneye çıkarılması ve bu kabilden olanların mecburî hizmetlerini yapmadan banka vesair müesseselerde memur olmalarını takyid edecek bir fıkra ilâvesi Hükûmetçe istenilmektedir.

Encümenimiz bu teklifi muvafık görmüş olmakla beraber tatbik tarihi noktasından mecburî hizmet hakkında muhtelif dairelere aid hususî kanunlarla tedahül ihtimalini düşünerek madenin aslına bir zeyil ilâvesini tercih eylemiştir.

Bu esasa göre yeniden yazılan kanun lâyihası Yüksek Reisliğe sunulur.

Memurin Kanunu Mu. E. R.	M. M.
Gümşane	Gazi Anteb
H. F. Ataç	R. Güres
Kâtib	Aza
Afyon Karahisar	İçel
Cemal Akçın	Fikri Mutlu
Aza	Aza
Kırşehir	Niğde
A. Esene	Kâmil İrdelp
Aza	Aza
Kastamonu	Trabzon
Ş. İlden	Dr. Eyiboğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

788 sayılı memurin kanununun bazı maddeleri ile buna müzeyyel olan 1777 sayılı kanunun 3 ncü maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — 788 sayılı memurin kanununun 13 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Teadül kanununa bağlı (1) numaralı cetvelin (A) ve (B) serilerine dahil tayinleri merkeze aid bütün memurların sicilleri vekâlet veya dairelerinde ve tayinleri vilâyetlere aid memurların sicilleri de merkez veya vilâyetlerde bulunur. (A) serisine dahil olan memurların sicillerinin birer sureti Başvekâlete verilir ve bu memurların sicillerinde yürütülecek vukuat muntazaman Başvekâlete bildirilir. Başvekâlette sicil işleriyle meşgul olmak üzere umumî bir sicil idaresi teşkil olunur. Ücretle müstahdem memurların da maaşlı memurlar gibi sicilleri tutulur. Vekâletlerce her sene memurların kıdemlerini gösteren tablolar neşrolunur.

MADDE 2 — Memurin kanununun 25 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Memurlara verilen takdirnameler kıdeme ve filî hizmete müessir değildir. Ancak kıdemleri müsavi olan memurların terfiinde takdirname rüçhan hakkı bahşeder.

MADDE 3 — Memurin kanununun bazı maddelerinin tadili hakkındaki 1777 sayılı kanunun 3 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Her derece ve sınıftaki memur lüzumu sabit olduğu takdirde tayinindeki usule göre mensub olduğu vekâlet emrine almabilir. Bu takdirde

MEMURİN KANUNU MUVAKKAT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

MADDE 1 — 788 sayılı memurin kanununun 13 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

« Teadül kanununa bağlı bir numaralı cetvelin A ve B serilerine dahil ve tayinleri merkeze aid bütün memurların sicilleri vekâlet veya dairelerinde ve tayinleri vilâyetlere aid memurların sicilleri de vilâyetlerde bulunur. Tayinleri vilâyetlere aid memurlardan icab edenlerin sicillerinin merkezde bulundurulması da caizdir.

A serisine dahil olan memurların sicillerinin birer sureti Başvekâlete verilir ve bu memurların sicillerinde yürütülecek vukuat muntazaman Başvekâlete bildirilir. Başvekâlette bu sicil işleri için bir kalem teşkil olunur.

Ücretle istihdam edilen ve D cedveline dahil bulunan daimî memurların sicilleri de maaşlı memurlar gibi yukarıdaki fıkralar hükmüne göre tutulur.

Vekâletlerce her sene memurların kıdemlerini gösteren tablolar neşrolunur.

Bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren bir sene içinde memurin kanununun gösterdiği şeraite göre tercümeihal vermeyen memurların cezaen bir maaş kesilir. Tercümeihal verildiği halde sicil muamele ve vukuatını vaktinde yürütmeyen alâkalı memurlarda yukarıki fıkraya hükmüne göre cezalandırılır. »

MADDE 2 — Memurin kanununun 25 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

« Memurlara verilen takdirnameler kıdeme ve filî hizmete müessir değildir. Ancak kıdemleri müsavi olan memurların terfiinde sicille geçmiş takdirname rüçhan hakkı bahşeder. »

MADDE 3 — Memurin kanununun bazı maddelerinin tadili hakkındaki 1777 sayılı kanunun 3 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

« Her derece ve sınıftaki memur lüzumu sabit olduğu takdirde, tayinindeki usule göre mensub olduğu vekâlet veya umum müdürlüğün

15 seneden aşağı hizmeti olanlara dörtte bir, 15 seneden yirmi seneye kadar hizmeti olanlara üçte bir, yirmi seneden fazla hizmeti olanlara yarım maaş verilir. Bu tarzda vekâlet emrine alınanlardan hizmet müddeti on beş seneden aşağı olanlar vekâlet emrine alındıkları tarihten itibaren en çok bir, on beş seneden yukarı olanlar da keza vekâlet emrine alındıkları tarihten itibaren en çok iki sene zarfında hizmete tayin olunamazlarsa haklarında tekaüd kanununa göre muamele yapılır.

MADDE 4 — Memurin kanununun 64 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Devlet idarei hususiye veya belediyeler hesabına yurtta tahsil görenlerin sicillerini bitirdikleri tarihten itibaren nihayet bir sene zarfında müracaatle tayin edilmeleri şartile orta tahsil görmüş olanlar beş, yüksek tahsil görmüş olanlar sekiz sene meslek ve ihtisasları dahilinde hizmete mecburdurlar. Devlet, idarei hususiye veya belediyeler hesabına ecnebi memleketlerde tahsil görmüş olanlar avdetlerinden itibaren nihayet bir sene zarfında müracaatle tayin edilmek şartile tahsil müddetlerinin iki misli kadar meslek ve ihtisasları dahilinde hizmet etmeğe mecburdurlar.

Gerek birinci ve gerek ikinci fıkrada mevzu bahis olan zevat muayyen müddet hizmet etmedikçe istifa edemezler. Aksi takdirde Devlet idarei hususiye veya belediyeler tarafından sarfedilmiş olan mebalîği faizi ile birlikte ödemeye mecburdurlar. Fakat bir sene zarfında tayin olunmayanların mecburiyetleri sakıt olur. Bu

emrine alınabilir. Bu takdirde on beş seneden aşağı hizmeti olanlara dörtte bir, on beş seneden yirmi seneye kadar hizmeti olanlara üçte bir, yirmi seneden fazla hizmeti olanlara yarım maaşları nisbetinde; hizmet müddetleri on beş seneye kadar olanlar için iki sene ve hizmetleri on beş seneden yukarı olanlar için üç sene müddetle açık maaş verilir. Bu müddetler, memurun vekâlet emrine aldığı tarihten başlar. Yukarıdaki hükme göre vekâlet emrine alınan memurlardan vekâlet emrine alındıkları tarihten itibaren hizmet müddeti on beş seneye kadar olanlar dört sene ve hizmet müddeti on beş seneden yukarı olanlar altı sene zarfında buldukları dereceye muadil veya bir derece aşağısındaki bir memuriyete tayin edilmeyenlerle tayin olunduğu halde o memuriyeti kabul etmeyenler haklarında tekaüd kanunu hükümleri mecburî olarak tatbik edilir. Şukadar ki, memur bu müddeti beklemeksizin kendi hakkında tekaüd kanununun tatbikını isterse mecburî hizmet müddetini doldurmuş olmak veya 1237 numaralı kanunun hükmünü yerine getirmiş bulunmak şartile bu isteği kabul edilir. Ancak muhakeme altına alınmış memurlar hakkında tekaüd kanununun tatbik mecburiyeti muhakemenin neticesine bırakılır ».

MADDE 4 — Memurin kanununun 64 ncü maddesine aşağıdaki hükümler eklenmiştir :

« Memleketin içinde ve dışında Devlet daireleri (Hususî idarelerle belediyeler dahil) hesabına okutturulmuş olan yurddaşların mecburî hizmete tayinleri hakkındaki üç ay müddet bir seneye çıkarılmıştır.

Mecburî hizmete tâbi olanlar, hizmete almadan evvel silâh altına çağırıldıkları halde yukarıki fıkrada yazılı bir sene müddetin bakiyesi terhis tarihinden başlayarak tamamlanır. Hususî kanunlarile bu kanuna göre mecburî hizmete tâbi olanların banka, imtiyazlı şirket veya her hangi bir hususî müessesede iş isteyenlerin, mecburî hizmetlerini ifa ettiklerini veya muayyen müddet içinde kendilerine vazife verilememesinden dolayı mükellefiyetlerinin sakıt olduğunu vesika ile ispat etmeleri lâzımdır.

Bu şekilde vesika göstermeyen mecburî hizmet erbabını istihdam eden müesseseler kanunun tayin eylediği tazminatı üzerlerine almış olurlar.

gibilerden banka, imtiyazlı şirket veya hususi her hangi bir müessesede iş isteyenlerin mecburî hizmetlerini ifa ettiklerini veya muayyen müddet içinde kendilerine vazife verilmemesinden dolayı mükellefiyetlerinin sakıt olduğunu vesika ile ispat etmeleri lâzımdır. Bu şekilde vesika göstermeyenleri istihdam eden müesseseler tazminatı üzerine almış olurlar.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 6 — Bu kanun ahkâmını icraya İc-ra Vekilleri Heyeti memurdur.

13 - V - 1935

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>I. İnönü</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
Da. V.	Ha. V. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Ş. Kaya</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Ab. Özmen</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>C. Bayar</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Rana Tarhan</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>

MADDE 5 — Hükûmetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6 — Hükûmetin teklifi aynen ka-bul edilmiştir.